

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. De intentione ministri ad Sacramentorum confectionem
necessariâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

verba mutantia sensum ponantur in initio propositionis, medio, an fine: si quis verò hac formam verborum solum intendat ex devotione in Virginem, opem illius baptizato implorare, est verus Baptismus, ut ait Sanctus Thomas ibidem, & perinde est ac si diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beata Virgo te adjuvet.*

XVII. Aliud est quando verbum in fine additum mutat, & quando non mutat sensum.

Dices: Si id quod additur in fine, esset verum, ut si quis diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti paraclati*, in instanti quo absolveretur Sancti, Sacramentum conferret suum effectum, non expectatâ sequente voce, ergo & licet addatur aliquid contrarium sensui prioris verbi. Nego consequentiam: In priori namque casu verbum quod additur facit eundem sensum cum præcedentibus, sicque moraliter est idem cum illis quoad efficaciam, unde non est cur expectari debeat: at si quis adderet particulam *minoris*, etiam illa particula *Spiritus Sancti* non faceret in audientibus eundem sensum, quem sine illâ faceret, sicque cum hæc sumi debeant, non metaphysicè, sed moraliter, licet quasi transeunter, & per modum apprehensionis cuiusdam fluentis concipiant fortasse homines in illo priori verum Spiritum Sanctum, verba tamen hæc permanentiter (quò modus præcipuè spectari debet in significatione verborum morali & humano modo acceptorum) hoc non significant, sed contrarium.

XVIII. Potuit Deus ita institue- re Sacramen- ta, ut deter- minationem materia ho- minibus pe- nitius relin- queret.

Notandum hic cum Suarez Disp. 2. sect. 3. & in commentario articuli quinti, potuisse Deum instituire Sacramenta, non determinando materiam eorum & formam in specie, sed hominibus hanc determinationem penitus relinquendo, iisque permittere ut quas vellent res ad Sacramentorum consecutionem assumerent, & qui dicunt fuisse in lege naturæ Sacramentum, quo parvuli ab originali liberabantur, asserunt non fuisse certam à Deo ad hoc ceremoniam assignatam, sed unicuique integrum fuisse quamvis assumere.

SECTIO TERTIA.

De intentione Ministri ad Sacramentorum consecutionem necessariâ.

I. Plurimi, maximeque diversi hæc in re sunt dicendi modi.

MIRUM est quot quaque varii, hac in parte sint inter Theologos dicendi modi. S. Thomas hic, quæst. 40. art. 8. & in 4. Dist. 3. quæst. 1. art. 2. quæstiunculâ tertiâ, Divus Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 13. §. 3. D. Bonaventura in 4. Dist. 3. art. 2. quæst. 3. Halensis 4. part. quæst. 13. memb. 3. art. 3. asserunt formam etiam accidentaliter mutatam esse invalidam, si per eam quis intendat novum ritum & errorem inducere in Ecclesiam: quam etiam sententiam tenere videtur Sotus, si ritus ille non sit ab Ecclesiâ toleratus.

II. Afferunt nonnulli, si quis aliquid accidentale addat formæ, putans illud esse essentialiale, aut aliquid demat formæ existimans esse essentialiale, etsi revera essentialiale non sit. Quisquis enim, inquit, ritum, Ecclesiæ traditioni contrarium, inducere intendit, intendere nequit facere quod facit Ecclesiâ: qui etiam aliquid addere vel demere

re vult, quod putat esse essentialiale, esto de facto tale non sit; non potest, inquit, intendere conficere verum Sacramentum, cum intendere nequeat, nisi tale Sacramentum, quod existimat per hæc verba, quæ censet invalida, fieri posse, quod iudicio ipsius est nullum.

Suarez hic, Disp. 2. sect. 5. quem sequitur Coninck, ait invalidum reddi Sacramentum, quoties per aliquam formæ mutationem, illius sensus redditur ambiguus, si is qui talem formam profert, intendat sensum falsum, vero excluso. Si quis exempli gratia, hac formâ utens in baptismo: *Ego te baptizo in nomine Patris & Filii, &c.* si per hanc vocem intendat filiam veram. Quod etiam docere videtur Vasquez. Quid hac in re dicendum sit, sequentibus conclusionibus aperiam.

III. Quid de ver- bis facienti- bus sensum ambiguum Audiores aliqui existi- maverint.

Prima conclusio: Erroneè putans aliquid esse simpliciter necessarium, vel ex parte materiæ, vel formæ ad validam Sacramenti consecutionem, licet verè non sit necessarium, ut si quis existimet infusionem aquæ in vinum esse absolutè necessariam ad consecrationem, vel invocationem Trinitatis ad absolutionem, & tamen vel hanc vel illam omittat, regulariter loquendo non conficit Sacramentum, non defectu vel materiæ vel formæ, sed intentionis debita. Ratio est, quia qui putant aliquid esse simpliciter necessarium ad alicujus consecutionem, & illud omittit, non potest moraliter loquendo habere efficacem intentionem finis, sicut nec habere potest is, qui medium unicum, quod ad illius consecutionem necessarium putat, non amplectitur, ut equitandi vel navigandi, qui equum vel scapham non vult conscendere.

III. Omittenti id quod putat necessarium ad essentialiam Sacramenti, non conficit ut plurimùm Sacramen- tum.

In casu tamen metaphysico posset is validè conficere Sacramentum, ut si haberet hanc intentionem generalem, volo facere quicquid per hanc materiam vel hanc formam verborum fieri potest, tunc enim cum hæc materia & forma in re sit sufficiens, & consequenter ponatur conditio, quam ille requirit, voluntas ipsius conditionata transit in absolutam, sicque habet intentionem faciendi Sacramentum, quantumcumque ex errore putet verba quæ profert, ad hoc non sufficere.

V. In aliquo tamen casu posset is conficere Sacramentum.

Secunda conclusio: Quandocumque minister profert debitam formam super materiam requisitam, & habet intentionem generalem faciendi quod Christus instituit, vel quod Ecclesiâ, vel Christiani faciunt, valida conficit Sacramenta, quantumcumque intendat suum errorem significare, aut novum ritum in Ecclesiam inducere: Ita Suarez Sect. 5. Vasquez, Coninck, Layman Tractatu I. de Sacram. c. 4. n. 5. & alii. Ratio est, quia error speculativus non impedit quo minus absolute habeat intentionem faciendi quod facit Christus, hoc autem sufficit ad consecutionem Sacramenti.

VI. Pronunciat formam debitam super materiam requisitam, cum intentione faciendi quod facit Ecclesiâ, valide conficit Sacramentum.

Hinc infero primò, Arianum proferentem consuetam formam Ecclesiæ validè baptizare, licet ipse intendat inæqualitatem personarum, & naturæ distinctionem significare. Infero secundò Calvinistam intendentem per formam baptismi significare, non deletionem, sed solum occultationem peccatorum validè etiam baptizare. Infero tertio, Græcum intendentem inducere ritum consecrandi in fermentato tanquam quid essentialiale Eucharistiæ, aut verba illa, quod pro vobis tradetur, tanquam de essentiali formæ consecrationis, aut utentem formâ illâ baptismi, baptizetur

VII. Manentibus generali in- tentione, tam Arianus quam Calvinista valide conficit Sacramenta.

baptizetur servus Christi, tanquam necessaria, valide consecrare & baptizare. Probatum quia baptismus Arianorum semper à Patribus, & in particulari à Concilio primo Arelatenfi habitus est validus. Item sanctus Augustinus ubique supponit baptismum Donatarum fuisse validum, qui tamen affirmabant de necessitate Sacramenti esse, ut minister esset fidelis, vel justus, & hunc ritum inducere nitebantur in Ecclesiam. Deinde baptizati ab hæreticis nostri temporis essent rebaptizandi, quod tamen dici non debet.

VIII. Si tamen eâ quis malitiâ reperitur Hæreticus, ut absolutam habeat intentionem potius non conficiendi Sacramentum, quam suum errorem non significandi, seu nisi verba errorem illum non significant, non baptizat, ut docet Pater Coninck art. 8. n. 61. Vasquez & alii: hic enim non haberet omnino intentionem faciendi quod instituit Christus, vel quod facit Ecclesia. Quo etiam sensu capiendum est id quod ait S. Thomas hic, art. 8. tales non censerent intendere facere id quod facit Ecclesia. Hic tamen modus intentionis vix in quoquam reperiri potest, ut notat Pater Suarez Disp. 13. sect. 2. cum & nimiam reflexionem arguat, & pertinaciam.

IX. Pro his ergo & similibus notandum, quando intentiones sunt hoc modo perversæ & contrariæ, ut cum minister intendit facere quod instituit Christus, non tamen quod facit Ecclesia Romana, &c. tunc inquam observandum quid præcipue & primariò intendat; si enim primariò & efficaciter intendat facere, quod instituit Christus, alia intentio non est efficax, sed conditionata tantum, id est nolo facere quod facit Ecclesia Romana, nisi illa faciat quod fecit Christus: sicut, inquit, Pater Layman citatus, qui maxime desiderat & optat habere equum suum quem amisit, licet equum, qui ipsi offertur putans ex errore speculativo non esse suum, & respuat, cum tamen verè sit ipsius, adhuc simpliciter & absolute vult habere equum suum, & hæc secunda voluntas in errore illo fundata solum est conditionata, & tantum in re dicit, nolo hunc equum, posito quod non sit meus, semper enim posita hac voluntate, vult absolute suum. Si tamen primariò & absolute intendat non facere quod facit Ecclesia Romana, etiamsi sit illud quod facit Christus, tunc non conficit Sacramentum, quia omnino non habet intentionem debitam.

X. Tertia conclusio: Licet verba sint ambigua, ut si quis dicat, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, &c.* intendens etiam sensum falsum, nempe significare secundam personam esse sexus femineæ, adhuc valide baptizat, modò habeat generalem intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Ratio est, quia jam antecedenter ad secundariam intentionem ponitur alia sufficiens, & per illam præoccupantur verba ad verum sensum, unde alia secunda intentio solum est secundaria, conditionata, & inefficax, & efficaciter vult baptizare in illorum nomine, in quorum baptizat Ecclesia, quare hac intentione stante, secunda non potest reddere verba invalida.

XI. Quarta conclusio: Quamvis verba corruptè proferantur, etiam cum intentione inducendi novum ritum in Ecclesiam, adhuc valide Sacramentum conficitur, nisi intentio ministri talis sit, ut tollat intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Hoc postremum, & nihil aliud intendit Zacharias Papa cap. *Retulerunt* ad Bonifacium dicens

non esse iterum baptizandos illos, qui per formam illam corruptam *In nomine Patris, &c.* fuerant baptizati, nisi baptizans intenderet errorem inducere, aut hæresim, talem scilicet intentionem habens, quæ intentionem faciendi quod facit Ecclesia tollat, vel reddat inefficacem. Quo etiam sensu accipiendus est S. Thomas art. 7. ad tertium, dum ait eum, qui ex industria corruptè profert verba Sacramentalia, non videri intendere facere quod facit Ecclesia, sed potius per jocum, aut contemptum proferre formam, & non cum intentione baptizandi.

Quinta conclusio: Si quis habeat intentionem baptizandi, sed non conferendi effectum Sacramenti, adhuc valide baptizat: Ita Suarez disp. 13. sect. 2. & alii communiter, stat enim absoluta & efficax voluntas conficiendi Sacramentum, licet ex errore putet posse ministrum suspendere & separare voluntate sui effectum à Sacramento. Quòd si ita esset malitiosa ejus intentio, ut si necessariò conferenda sit gratia, nolit conficere Sacramentum, tunc idem dicendum quod in secunda conclusione asseruimus.

Quadruplex distingui solet intentio: Prima interpretativa, quæ remota dicitur, cum vult quis rem aliquam non immediate in se, sed in causâ, & reperitur in voluntario tantum indirecto, ut cum quis sciens se in somnis semper solere proferre verba consecrationis, aut Baptismi supra materiam aptam, confert se ad capiendum somnum: Secunda habitualis, quæ quoad præfens ea dicitur, cum præcessit actualis intentio conficiendi Sacramentum, quæ tamen postea nullo modo influit in effectum, licet enim habitualiter maneat, cum non sit retractata, solum tamen habet se concomitanter ad Sacramenti confectionem, non antecedenter, quod proinde eodem modo fieret, si hæc intentio præcessisset, siue nota. Tertia actualis, quæ per se nota est. Quarta demum virtualis, sic dicta, quod cum actualis intentio præcesserit, per quam excitatur quis primò ad aliquid agendum, successione tamen quadam continuatâ, licet cesset prima intentio, res aliqua perficitur. Intendit quis exempli gratiâ celebrare Missam, ex vi hujus intentionis ad sacrificium se confert, vestes induit, librum & reliqua necessaria disponit, idque licet prima intentio cessarit, unde confectio Sacramenti, & celebratio dicitur ex intentione illâ virtuali procedere.

Prima & secunda intentio non sufficit, ita Suarez hic disp. 13. sect. 3. Vasquez, Coninck, Bellarminus, & alii communiter. Ratio est, quia ad confectionem Sacramenti requiritur ut humano quis & rationali modo dispense mysteria Dei, quod hic non intervenit, ut constat, & præterea secunda intentio nullo modo est causa actionis, ut dictum est. Licet ergo actio illa sequatur ad primam intentionem liberam, non tamen sequitur tanquam actio humana & libera, sed modo naturali & irrationali, quod non sufficit ad confectionem Sacramenti, & ut quis operari dicatur tanquam minister Christi, sicut enim dispensatio horum mysteriorum, ut eo quo decet modò fiat, requirit secundum omnes ut fiat à naturâ rationali, ita etiam ut fiat rationali modo: illa ergo actio non est proprie voluntaria in se, sed solum per modum objecti, licet non est voluntaria, sed volita, sicut & actio canis, si homine instigante aliquem morderet, ut bene Coninck quest. 64. art. 8. num. 74.

XII. Quod si quis intendat baptizare, sed non conferre effectum Sacramenti.

XIII. Quadruplex est intentio.

XIV. Interpretativa & habitualis intentio ad validam Sacramenti confectionem non sufficit.

XV. *Quamvis dormiens possit validè suscipere baptismum, non tamen consecrare.*

Unde licet dormiens suscipere validè possit baptismum, non tamen consecrare, suscipiens enim non est principium efficiens, sed solum subjectum recipiens, & propterea non requiritur in suscipiente intentio tanquam principium humanæ actionis, sed solum per modum dispositionis, ut scilicet subjectum sit capax, seu non repugnans Sacramento. Deinde hoc argumentum probaret nullam omnino requiri intentionem in conficiendo Sacramenta, cum nulla frequenter requiratur in recipiente, ut constat in pueris & amentibus, qui aliquorum Sacramentorum sunt capaces.

XVI. *Obijc. Sufficit ad validam Sacramenti consecrationem intentio virtualis, ergo & interpretativa.*

Dices primò: Sæpè contingit ut quis distrahit, vel ex imbecillitate, vel negligentia mysteria divina peragat, & tamen validè consecrat, cum proveniant illæ omnes actiones à primâ intentione, ergo & dormiens idem validè præstabit. Negatur consequentia: Etsi enim quis distractè subinde se gerat, semper tamen est aliqua, tenuis saltem advertentia dirigens actiones illas, ratione cujus dicuntur humano modo & liberè fieri, licet ob consuetudinem non semper illam homines percipiant. Quod verò sit aliqua hujusmodi consula cogitatio continuata proveniens à primâ intentione, vel inde constat, quia si mens aliò omnino trahatur, ita ut cogitatio illa interrumpatur, cessat illicò actio exterior, nec nisi intentio nova habeatur, progredi quis potest, ut rectè Coninck num. 71.

XVII. *Obijc. Voluntas, quæ hodie quis applicat sacrificium crastinum Paulo, sufficit ut cras maneat ei applicatum.*

Dices secundò: Si quis hodie non habeat solum propositum offerendi cras Sacrum pro Paulo, sed etiam nunc applicet sacrificium illud, etsi postea nihil de eâ re cogitet, ipso facto quod cras celebret, est sacrificium illud Paulo applicatum, ergo intentio merè habitualis potest aliquid præste operari. Respondeo, disparitatem esse, quia voluntas, qua offertur sacrificium non debet esse operativa, sed merè applicativa, unde sufficit habitualis voluntas, at verò voluntas Sacramentum conficiendi, esse debet voluntas operativa, quare habitualis, quæ merè concomitanter se habet, non sufficit ad illud faciendum.

XVIII. *Actualis intentio optima est ad conficienda Sacramenta.*

Actualis intentio sine dubio sufficit, imò optima est ad Sacramenta conficienda, sed non est necessaria, imò moraliter haberi semper non potest, unde sufficit intentio virtualis. Probatur, quia humana imbecillitas non patitur semper hujusmodi reflexionem, & attentionem actualem, unde eam in Sacramentorum consecratione requirere, est magnam occasionem scrupulis, & dubitationibus circa Sacramenti valorem, præbere, ut ait Suarez supra §. Altera pars. Deinde virtualis intentio sufficit in aliis negotiis ad ea humano & rationali modo peragenda, quidni ergo sufficiet ad conficienda Sacramenta.

XIX. *Obijc. Operatur quis per habitum contractum, ergo & per intentionem habituale.*

Dices: Si quis habitum alicujus rei contraxit, operatur subinde per eum, ergo habitualis intentio hoc sensu accepta æquivaleret virtuali, & sufficeret ad consecrationem Sacramenti. Respondeo, diversissimum esse utriusque concurrenti modum, actio enim, quæ in somnis oritur ab intentione hæc habituali, non oritur ab eâ per continuatam seriem operationum humanarum, sicut in intentione virtuali contingit, sed ex aliquo ab intentione actuali relicto, quod vi suâ, & sine subordinatione ad eam, effectum illum operatur, unde quantumvis ante somnum intentio illa retractetur, adhuc eodem modo habet effectum, quod in virtuali intentione non reperitur, hæc enim si efficaciter retractetur, cessat ulterior conatus circa effectum.

SECTIO QUARTA.

Deducuntur quedam Corollaria circa intentionem ministrantis Sacramenta.

I. IN primis notandum, formas Sacramentorum, Baptizate, absolvo te, Hoc est corpus meum, &c. requirere certam aliquam personam, aut materiam supra quam cadant, idque sine errore substantiali; cum enim actio procedat ex intentione, non debet actio ferri ad unum, intentio ad aliud, sed supra eandem omnino rem. Si autem quis absolvat Petrum putans esse Paulum, aut pronunciet verba consecrationis supra duas hostias, quas in manibus tenet, putans esse tantum unam, validè consecrat has, absolvit illum, nisi ita determinaret suam intentionem, ut intendat non absolvere illum, nisi sit Petrus, nec hanc materiam consecrare, nisi sit una tantum hostia, quod tamen vix unquam contingit, sed intendunt omnes communiter, sicut intendere debent, absolvere & consecrare materiam & personam, quam habent præsentem.

II. In Matrimonio tamen, ut notant Auctores communiter error personæ semper est substantialis, quia ob gravissimum onus Matrimonii, & in aliis humanis contractibus idem solet contingere, ut in emptione & venditione. Aliquando etiam idem evenire potest in aliis Sacramentis, si nimirum timeret quis, ne persona aliqua supponeretur ordinanda, vel baptizanda, quam ordinare aut baptizare non expediret.

III. Quæres: Utrum collatio Sacramenti conditionata sit valida? Respondetur: Si conferatur sub conditione præsentem vel præteritâ esse validam, si posita fuerit conditio: ita omnes communiter, imò aliquando juxta jura conferri debet sub conditione de præterito, ut cum rationabiliter dubitatur, utrum validè quis sit baptizatus, conferri ei debet Baptismus sub hac conditione, vel verbis expressâ, vel saltem mente habitâ, nempe si non sit baptizatus, intentio autem conditionata nullo modo nisi gravi de causâ haberi debet.

IV. Si verò conditio sit de futuro, dupliciter intelligi potest, vel ita ut dicat, si es restitutus te absolvo, & tunc conditio non tam est de futuro, quam de præsentem, & sensus est si jam verum est dicere, vel si Deus sciat te postea restitutum, te absolvo, & tunc, licet neget Coninck num. 88. videtur tamen collatio valida, ut ait Suarez, si conditio tunc sit ponenda, dicit tamen hoc gravissimum sacrilegium continere, quia homo ille exponitur periculo carendi Sacramento. Unde ulterius addit: Si quis baptizetur sub hac conditione, nempe, si sit prædestinatus, esse rebaptizandum, quod etiam asserit, licet conditio de futuro sit ejusmodi, ut ex futuro eventu post aliquod tempus constare possit, ut si quis dicat: Ego te baptizo, si Deus sciat te per annum victurum.

V. Alio modo intelligi potest intentio de conditione futurâ, nempe ita ut apponatur conditio de futuro ad suspendendum absolutum consensum, & intentionem, donec conditio ponatur, sicque dicit nolo te baptizare vel absolvere, usque dum talis

I. Sacramentorum forma certam aliquam personam aut materiam requirit, supra quam cadant.

II. In Matrimonio, ob gravissimum onus, error personæ semper est substantialis.

III. Quod censendum de Sacramento collato sub conditione.

IV. Conditio de futuro dicitur media capi potest.

V. Conditio de futuro ad suspendendum consensum redit Sacramentum invalidum.